

Ansökan framtidsfond trygghet

I. Generell information

Projektamn:	Tillsammans för ett drogfritt Nacka för unga
Projektstart-projektstut:	Januari 2022 – december 2023
Framtidsfond:	Framtidsfond trygghet
Ansökt belopp:	6 000 000 kr
Nämnd/er:	KS, UBN, AFN, SOCN, FRN, KUN
Ansvarig/a direktör/er:	Mats Bohman, Karin Kollberg, Anders Mebius, Susanne Nord
Kontaktperson:	Mats Bohman, Karin Kollberg, Anders Mebius, Susanne Nord
Projektledare:	Uttes senare

2. Sammanfattning av projektet

Kommunen har sedan några år strategin ett drogfritt Nacka för unga. Det övergripande målet är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.

Med ett särskilt fokus på ett drogfritt samhälle för unga gäller följande i Nacka.

- Nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga
- Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak
- Stöd och vård till dem som hamnat i missbruk eller beroende

Det krävs engagerade och medvetna medborgare, ett civillsamhälle där unga som gamla, chefer och medarbetare på alla nivåer, föräldrar och släktingar som involveras, tar ställning, går före och är förebilder i frågan om ett drogfritt Nacka för unga. Vidare krävs ett engagerat och medvetet arbete för ett drogfritt Nacka för unga inom alla kommunalt finansierade verksamheter. I allt arbete som är kopplat till barn och unga ska det verkas för och informeras om nolltoleransen mot droger.

Det högt ställda målet om ett drogfritt Nacka för unga ska ses utifrån förhållandet att det finns betydande problem kopplat till ungdomars missbruk av alkohol, narkotika och droger. Den så kallade Stockholmsenkäten visar att ungdomar i Nacka i större utsträckning missbrukar narkotika och alkohol. Samtidigt finns det i delar av samhället idag en mer drogliberal inställning. En del ser det inte som ett problem att minderåriga bjuds på alkohol hemma eller att man använder cannabis.

Att ungdomar missbrukar droger och att det finns målsättningar för att minska droganvändningen är inget nytt. Många metoder används redan idag för att förebygga och minska ungdomars drogmissbruk, men ändå ser vi en oroande utveckling när det gäller att prova och/eller använda narkotika. En tredjedel av alla ungdomar i årskurs två på gymnasiet har provat eller använder narkotika. Missbruket av alkohol går ner liksom rökandet. Vad kan då adderas till det goda arbete som redan görs för vända trenden när det gäller användningen av droger.

Forskning visar att det finns en tydlig koppling mellan användning av alkohol, narkotika och benägenheten till våld och kriminalitet. Alkohol kan vara en lika stark riskfaktor som narkotika. Forskningen har genomgående visat att alkohol- och narkotikamissbruk under ungdomsåren är en riskfaktor för våldsamt beteende (Borum R, Bartel P, & Forth A. (2002) SAVRY Manual structured assessment of violence risk in youth). För att motverka social exkludering som kan öka risken för att dras in i kriminalitet behöver ett kunskapsbaserat samhällsarbete etableras i samarbete med lokala civilsamhällsaktörer och boende med särskilt fokus på de områden i Nacka som uppvisar en högre grad av problematik.

Vidare visar forskningen att en god relation till sina föräldrar är den viktigaste skyddsfaktor för barns och ungas psykiska hälsa och välbefinnande. En viktig skyddsfaktor för unga är också att klara av skolan. Arbetet med att få barn och unga att trivas i skolan och klara skolarbetet är viktigt. Andra exempel på skyddande faktorer:

- En god känslomässig kontakt med andra vuxna än föräldrarna
- Goda relationer till jämnåriga
- Sen alkoholdebut, ingen tobaksanvändning
- En meningsfull fritid
- Låg tolerans från vuxna när det gäller normbrytande beteende

Civilsamhället bidrar till social utveckling med kunskap, idéer och värden samt har förmåga att samla människor, skapa engagemang, vara innovativa och se förändringar som inte kommunen förmår på samma sätt. En innehållsrik och meningsfull fritidsverksamhet, till exempel verksamheter inom kultur- och idrott samt inom civilsamhällets föreningsliv ses som en viktig skyddsfaktor för målgruppen. En strukturerad fritid skapar också ett annat nätverk utöver familj och skola och kan bidra till att barnet eller den unge får tillgång till andra sociala nätverk och positiva sammanhang.

Med denna fondansökan är avsikten att pröva ett nytt sätt att stärka fyra av de fem skyddsfaktorerna nämnda i punkterna ovan. Projektet har fått benämningen "Tillsammans för ett drogfritt Nacka för unga" och syftar till att engagera fler i detta arbete. Mycket görs redan och med detta projekt ska föreningar och civilsamhället engageras än mer i arbetet. Avsikten är att föreningar och representanter för civilsamhället i sitt arbete med barn och unga ska addera aktiviteter som bidrar till att skapa goda kontakter med vuxna och andra jämnåriga, en meningsfull fritid, låg tolerans vad gäller normbrytande beteende och nolltolerans när det gäller droger. Vidare är det viktigt att alla verkar som goda förebilder.

Nackas civilsamhälle kan på olika sätt bidra genom förebyggande och konkreta insatser för att skapa förutsättningar för ett drogfritt Nacka. Flera av våra föreningar bidrar redan genom sitt ordinarie värdegrundsarbete, exempelvis inom utbildningen "Utmärkt förening", men ytterligare och riktade insatser kan genomföras. Inom ramen för projektet kan föreningar exempelvis bedriva nattvandringar i förebyggande syfte. Till viss del görs redan detta, men det behöver finansieras för att bli en mer permanent verksamhet över året. Intresse och möjlighet finns även att initiera fler specifika och förebyggande aktiviteter kopplat till doping, alkohol och illegala droger inom respektive förening, till exempel i form av utbildningsinsatser för ledare och aktiva inom respektive förening. Flera specialidrottsförbund och även Riksidrottsförbundet har material för sådana insatser, och här kan samarbete initieras. En ambition kan även vara att skapa incitament för idrottsföreningar att bedriva verksamhet med ambitionen att nå unga målgrupper som i nuläget inte deltar i föreningsverksamhet. Fler exempel på insatser är verksamheter och projekt som kompletterar eller är alternativ till

socialtjänstens insatser med fokus på individinriktade verksamheter som riktar sig till barn, unga och unga vuxna som riskerar att dras in i kriminalitet eller vill lämna en kriminell livsstil. Därtill kan nämnas mentorskapsprogram för unga, rådgivning, sommaraktiviteter och samtalsstöd från olika föreningar och religiösa samfund samt samverkan mellan socialtjänst, olika föreningar och näringsidkare för att informera om och rekrytera deltagare till föräldraskapsstöd eller andra stödjande insatser. Ytterligare exempel på insatser kan vara öppna idrottsaktiviteter (exempelvis natt-/kvällsfotboll), aktiviteter under lov, nattvandringar under sommarlovet, mötesplatser över generations-/kulturgränser, diskussionsgrupper för unga och föräldrar samt möten där föreningar låter ungdomar möta förebilder i syfte att få dem att börja med en fritidsaktivitet och att inte använda droger.

Syftet är ytterst att skapa en meningsfull fritid för fler unga i Nacka, vilket är en avgörande framgångsfaktor för att förebygga droganvändning. Generellt behöver vi skapa samarbete mellan olika processer inom kommunen och med olika aktörer inom civilsamhället för att få önskade effekter. För att stimulera civilsamhället och föreningslivet att bidra med olika aktiviteter är tanken att föreningarna och representanter för civilsamhället kan få ekonomiskt stöd för att genomföra dessa aktiviteter. Kriterierna för att få bidrag kommer att utvecklas i början av projektet. Några av de grundläggande är:

- Aktiviteterna kan vara kopplade till det föreningar och civilsamhället redan gör, men inte något man redan gör.
- Aktiviteterna ska i sak och mening bidra till målet om ett drogfritt Nacka för unga.
- Aktiviteterna ska vara öppna för alla barn och unga samt deras föräldrar.
- Aktiviteter med får ej generera ekonomiskt överskott för anordnaren.
- I kommunikation ska det framgå att aktiviteten genomförs i samarbete med Nacka kommun och att den syftar till att nå målet med ett drogfritt Nacka för unga.
- Om stöd erhålles ska man vara med i uppföljning och utvärdering av aktiviteten.

Som nämns ovan så omfattar detta projekt alla barn, unga och deras föräldrar, med särskilt fokus på de barn och unga som idag inte är med i en föreningsaktivitet, inte besöker fritidsgårdar eller som på annat sätt inte har en meningsfull fritid. Kommunen har idag flera kanaler för att hitta dessa barn och unga. Det finns ambulerande fritidsledare, Polarna, SSPF, trygghetsvårdar. Därtill har både föreningar och civilsamhället egna kanaler för att nå barn och unga.

För att hålla ihop arbetet, ha kontakt med föreningslivet och civilsamhället i deras arbete med aktiviteter samt att följa upp resultatet av dessa så behöver en projektledare anställas på projektbasis. En viktig del i uppföljningen är Stockholmsenkäten 2022, men man ska ha i åtanke att vända trender när det gäller användningen av droger är ett långsiktigt arbete. Det handlar ytterst om att ändra attityder och drogliberala normer. I punktform kan uppdraget formuleras så här.

- Engagera föreningsliv och civilsamhälle att delta
- Utveckla kriterier för att få bidrag.
- Ta emot och ansökningar och bereda dessa inför beslut. Beslut tas av en styrgrupp bestående av ansvariga direktörer.
- Följa upp aktiviteter som genomförs och se till att dessa strävar mot målet om drogfrihet.
- Ta fram utvärderingar som redovisas i berörda nämnder/råd och kommunstyrelsen.
- Samordna kommunens arbete med Stockholmsenkäten

- Samordna kommunikation kring projektet

För detta tvååriga projekt söks totalt 6 miljoner kronor där 4 miljoner kronor utgör stöd till föreningar och civilsamhället för att genomföra aktiviteter och 2 miljoner kronor till projektledare och kommunikation kring utvecklingsarbetet.

3. Framtidsfondernas grundläggande kriterier

För att beviljas medel ur framtidsfonderna har Kommunstyrelsen beslutat KFKS 2020/918 att nedanstående kriterier ska vara uppfyllda. Kommentera nedan på vilket sätt projektet är tänkt att motsvara dessa kriterier.

Kriterier för fondmedel:	Kommentar
1. Utanför ordinarie driftsbudget: Extraordinära insatser som vi normalt inte kan hantera i driftsbudgeten	Inom beslutad budget finns inte möjlighet att genomföra denna satsning.
2. Ej utökad driftsram: Av engångskaraktär och får inte medföra utökad driftsram efter genomförande	Det är ett tvåårigt projekt. Huruvida kommunen ska fortsätta att ge stöd till föreningslivet, eller om det på längre sikt ska finnas en samordnare för arbetet får beslutas efter genomförd utvärdering.
3. Tid, ej investeringar: Kan finansiera utvecklingstid och/eller tjänster, inte rena investeringar	Finansiering av aktiviteter inom föreningslivet och tid för samordnare.
Nackakriterier:	
4. Mätbart: Ska skapa mätbart värde för Nackaborna och ge långsiktiga positiva effekter	Metoder för att följa upp resultaten ska tas fram. Stockholmsenkäten är del i uppföljningen.
5. Bidra till målen: Insatserna ska vara i linje med Nackas övergripande mål	Stödjer väl målet om bästa utveckling av alla och maximalt värde för skattepengarna.
6. Effektiva arbetsätt: Nytänkande och utvecklande av nya arbetsätt för att "Växa-utan-att växa"	Nytänkande i form av att engagera föreningslivet och civilsamhället i arbetet.
7. 10/25 Stödja ambitionen 10 % bästa kvalitet och 25 % mest kostnadseffektiv	Ska bidra till minskad användning av ungas användning av droger och därmed bättre resultat i Stockholmsenkäten.

4. Prioriteringsunderlag för KS beslut

Din ansökan kommer att bedömas utifrån nedanstående prioriteringsgrunder. Kommentera nedan på vilket sätt projektet motsvarar dessa.

Ger större mervärde för Nackasamhället

Bidrar till att nå målet om ett drogfritt Nacka för unga där kommunen i samverkan med civilsamhället och föreningar verkar för att nå detta mål. Bidrar till att stärka arbetet med civilsamhället som är ett förbättringsområde i kommunkompassen.

Ökar intern samverkan och kommungemensam nytta

Arbetet med att nå målet om ett drogfritt Nacka förutsätter redan idag en samverkan mellan nämnder och verksamheter. Med denna ansökan förstärks denna samverkan.

Bidrar till mer effektiva och smartare lösningar

Att engagera civilsamhället och föreningar bygger på att dessa kan komma med smarta och effektiva lösningar på hur vi når målet kring drogfrihet för unga.

Projektet hade inte varit möjligt att genomföra i närtid utan medel från framtidsfonderna

Utrymme för att göra denna satsning ryms inte inom beslutad budget.

5. Budget och nyttokalkyl

Budget och nyttokalkyl bifogas separat. Kontakta kontrollern för din verksamhet eller framtidssonder@nacka.se för stöd i framtagandet av budget och nyttokalkyl. Nedan kan du skriva kort om kvalitativa besparingar och ökad nytta som inte i siffror kan åskådliggöras i bifogad budget och nyttokalkyl.

Hur ska jag tänka kring kriterierna?

Ej utökad driftsram:

Tänk på nettoeffekten. Ett initiativ/projekt kan eventuellt öka kostnadssidan, men ska ge större positiv effekt på intäkts-/leveranssidan eller kostnadssidan som helhet -> positiv nettoeffekt

Tid, ej investeringar:

Tänk på att investeringar är tillgångar med ett värde på mer än 100 000 kronor och en livslängd på över 3 år. Investeringar behöver finansieras via andra medel.

Att ta fram en nyttokalkyl för detta projekt är svårt. Det är mycket svårt att sätta en kostnad på vad drogmisshandlingen bland unga kostar både för individen och för samhället som stort, och

även vilka besparingar som skulle kunna göras. Det som kan sägas är att minskat drogmissbruk bland unga, att engagera fler unga i en meningsfull fritid och bättre kontakt mellan unga och vuxna skulle leda till att unga skulle lyckas bättre i skolan och livet. Det skulle också leda till minskad kriminalitet.

Om fondprojektet leder till att 20 barn och unga inte behöver någon social insats som annars skulle ha behövt det, d.v.s. en minskning med 0,1 procentenheter av den andel av befolkningen 10-20 år så har projektet sparat in sin kostnad. (se bilaga)

Inom folkhälsoarbetet är det viktigt att identifiera och ta hänsyn till olika risk- och skyddsfaktorer. Kunskap om vilka risk- och skyddsfaktorer som enligt forskningen är mest relevanta för att förstå och förklara varför barn utvecklar ett normbrytande beteende är central. Dessa faktorer utgör en risk för, eller skyddar människor från, att utveckla ett problematiskt bruk av ANDT eller spelproblem. Risk- och skyddsfaktorer finns på flera nivåer:

- * Individuell nivå, till exempel olika personligheter och beteenden.
- * Social nivå, till exempel hur väl uppväxtmiljö, familj och skola fungerar.
- * Strukturell nivå, till exempel tillgång till förebyggande insatser, samhällets funktion och normer.

Faktorer hos barnet och faktorer i den närmaste miljön är mest betydelsefulla för utvecklingen av normbrytande beteende i barndomen, före 12 års ålder. *Ju äldre den unge blir, och när ungdomsåren träder in, desto större betydelse får generellt sociala och strukturella dimensioner och faktorer såsom kamratrelationer och närsamhällets strukturer och aktiviteter.* (Socialstyrelsens handbok Andershed och Andershed och Folkhälsomyndigheten)

Vi har med denna ansökan tagit oss an det komplexa arbetet med att försöka ändra och förebygga den normkultur som finns i dagens alkohol- och drogtillåtande samhälle. Utifrån de samlade resultat vi har från vårt gemensamma arbete bland annat med strategin Ett drogfritt Nacka för unga och Stockholmsenkäten arbetar vi på kort och lång sikt med nya grepp, för att få ännu fler välmående unga i vårt nackasamhälle. Projektets inriktning skapar unika möjligheter att förstärka och utveckla insatser på främst den strukturella nivån vilken har stor betydelse för ungdomar.

6. Övrig relevant information

Här kan du lämna ytterligare information som du tror är viktig för bedömning och prioritering av er projektansökan.

Framtidsfonder

Nacka, datum: 2021-09-02

Mats Bohman *Karin Kollberg* *Anders Mebius* *Karin Kollberg*